

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHEMENDAM-VOORBURG

Datum 14 augustus 2012
Onderwerp Financiële situatie GGD-ZHW
Categorie A

Verseonnummer 751942 / 758391
Portefeuillehouder De heer Rensen
Behandeld door De heer Van der Gaag

1. Samenvatting

Op 4 juli jl. heeft het AB van de GGD-ZHW voor het laatst vergaderd over het feitenrelaas van PWC, de jaarrekening en het concept-herstelprogramma. Gezien het reces is met uw raad afgesproken de stukken aangaande de financiële situatie van de GGD te behandelen in de raadsyclus van september. In dit voorstel gaan wij inhoudelijk in op het feitenrelaas, de jaarrekening 2011 en het conceptherstelprogramma. U wordt gevraagd de concept-zienswijze en gevoelens ten aanzien van de ontwerpjaarrekening 2011 vast te stellen .

2. Feitenonderzoek onverwachte financiële tegenvaller GGD over het boekjaar 2011, PWC

Op de AB- vergadering van 4 juli 2012 heeft het AB kennis genomen van het Feitenonderzoek van PWC.

2.1 Conclusies feitenonderzoek

In het feitenonderzoek zijn (p. 56) de volgende conclusies getrokken:

1. *Het financieel referentiekader was niet eenduidig.* Het uitgangspunt voor de verzelfstandiging van de JGZ is vastgelegd in het beslisdokument met daarin opgenomen een financieel meerjarenkader. Er is echter geen tijdige en zichtbare aansluiting geconstateerd tussen het beslisdokument, de begroting van de GGD en de begroting van de stichting JGZ. Deze documenten zouden logischerwijs wel op elkaar moeten aansluiten.
2. *De tekorten van de GGD-ZHW zijn pas in het voorjaar 2012 geconstateerd.* Deze tekorten zijn pas na aanvang van de werkzaamheden van de extern controller geconstateerd. Het onduidelijke referentiekader heeft hier een aandeel in gehad.
3. *De procesmatige aansturing van de verzelfstandiging van de JGZ is fragmentarisch geweest.* Er is bijvoorbeeld geen uitvoeringsagenda (voor het AB) of detailplanning voor het DB van de GGD aangetroffen die op basis van het beslisdokument de verzelfstandiging van de JGZ operationaliseert.

4. *Een hybride vorm van toezicht en financiering van de stichting JGZ vanuit de GGD.* De verschillende financiering- en toezichtlijnen hebben in 2011 en 2012 niet bijgedragen aan een goed gedragen inzicht in de geldstromen en de gevolgen voor de begrotingen van de stichting, GGD en gemeenten en het toezicht hierop.

Samenvattend is duidelijk geworden dat de financiële problemen van de GGD vooral zijn ontstaan gedurende het proces van verzelfstandiging van de JGZ. PWC concludeert dat er, op basis van dit onderzoek, geen aanleiding is om een diepgaander onderzoek te doen naar de oorzaken van de financiële resultaten van 2011. Volgens PWC is een diepgaand onderzoek, behoudens 'factfinding', van weinig toegevoegde waarde, terwijl op korte (2012) en middellange termijn (2013) urgente vraagstukken voor de GGD liggen, namelijk: een sluitend meerjarenkader realiseren.

2.2 Aanbevelingen feitenonderzoek

Naar aanleiding van bovengenoemde conclusie, doet PWC de volgende aanbevelingen:

1. ga door met de ingezette acties om in control te komen;
2. stel een duidelijk financieel referentiekader vast, werk de begrotingen van de stichting JGZ en GGD adequaat uit in lijn met het beslisdokument. Breng daarbij ook de verschillen inzichtelijk tussen het beslisdokument ten opzichte van de huidige en de toekomstige situatie;
3. een review uitvoeren op de begroting GGD 2012, 2013 en verder voor een algemeen geaccepteerd referentiekader.
4. Zet de ontwikkeling naar een Gemeenschappelijke Regeling GGD Haaglanden door. Een kleine GGD is erg kwetsbaar. Samenwerking met Den Haag biedt perspectief voor de continuïteit.
5. Richt de interne P&C opnieuw in voor de overdracht naar de nieuwe organisatie. Aanbeveling 3 moet daarin verwerkt zijn.
6. Stel een eenduidig beleidskader op voor de gehele regio. Richt de GGD Haaglanden zich op de wettelijke taken binnen een sober financieel kader of stelt zij zich op als een innovator en kenniscentrum op het gebied van de openbare gezondheidszorg.
7. ga werken met een uitvoeringsagenda om opvolging door de toezichthouders te waarborgen.

2.3 Standpunt AB

Het AB heeft de aanbevelingen van het rapport overgenomen. Het AB beseft dat het rapport onder grote tijdsdruk tot stand is gekomen. De conclusies zijn niet allemaal even stevig onderbouwd maar tonen wel degelijk aan dat de financiële huishouding van de GGD niet op orde is. Uit het feitenrelaas blijkt dat de aandacht van het AB zich vooral focusde op de (verwachte) problemen, nl. JGZ. Pas in de periode tussen de presentatie van de 1^e en 2^e concept jaarcijfers bleken de overige tekorten.

De bestuurlijke en financiële urgentie om snel een einde te maken aan de oplopende tekorten heeft het AB doen besluiten om het DB direct opdracht te geven een plan van aanpak op te stellen om de interne organisatie zo snel mogelijk weer in control te krijgen.

2.4 Standpunt College

De conclusies uit het feitenrelaas zijn ondubbelzinnig en worden door ons college overgenomen. Uit het op 4 juli jl. gepresenteerde feitenonderzoek lijkt er zowel sprake te zijn van onrechtmatige uitgaven (in relatie tot de beschikbare budgetten) en een zeer gebrekkige financiële huishouding als van te kort schietend toezicht op het management van de organisatie.

Het college hecht aan waarheidsvinding, maar vindt een goede doorstart waarbij samenwerking in de regio centraal staat van groot belang. Een kleine GGD is zeer kwetsbaar, ook vanuit controlperspectief. Essentiële functies zoals de controller dienen op adequaat niveau te worden ingericht.

3. De ontwerpjaarrekening GGD-ZHW 2011

De ontwerpjaarrekening 2011 is gereed. Het AB van 4 juli heeft conform art 20 lid 4 van de GR GGD-ZHW besloten deze ontwerpjaarrekening voor zienswijze voor te leggen aan de raden. Op 19 juli heeft het college deze stukken ontvangen en middels dit raadsvoorstel worden de stukken aan uw raad voorgelegd.

Eind september heeft de GGD-ZHW een AB-vergadering gepland tot gedeeltelijke vaststelling van de jaarrekening. Het DB vraagt het AB om de jaarrekening niet volledig vast te stellen, maar alleen wat betreft de grootte en samenstelling van de baten en lasten over 2011 en de balanspositie per 31 december 2011. Het DB wil zijn inzet richten op het op orde brengen van de begroting 2012/2013 en de meerjarenbegroting. Wel heeft het DB besloten om drie onderdelen uit de jaarrekening verder te onderzoeken. Dit om meer zicht te krijgen op de vraag welke van de genoemde verschillen, die ten grondslag liggen aan het tekort, structureel doorwerken naar de begroting 2012/2013. Als achtergrondinformatie heeft het DB van de GGD-ZHW het memo "toelichting op de jaarrekening 2011" toegevoegd. Onderstaand wordt ingegaan op de belangrijkste onderdelen. Voor het overige verwijzen we u naar het bijgevoegde memo.

Resultaat

Het verschil tussen de in de rekening verantwoorde lasten van € 21,5 miljoen en de in de rekening verantwoorde baten van € 18,8 miljoen, betekent een negatief resultaat voor bestemming van € 2,7 miljoen. Rekening houdend met een wel geraamde onttrekking uit de reserve van € 0,6 miljoen (voor dekking van de subsidie aan Stichting JGZ voor innovatie en ontwikkeling en een subsidie voor eenmalige kosten digitaal dossier) en een dotatie aan de reserve van € 0,2 miljoen (bestemmingsreserve JGZ en Risico aanvullende diensten) resulteert *een negatief resultaat na bestemming van € 2,2 miljoen*. De huidige reserves zijn hiervoor niet toereikend. Na resultaat bestemming resulteert een negatieve algemene reserve van 860.000,-.

Een belangrijke post is het negatief subsidieresultaat van € 1,145 miljoen. Het is het DB niet duidelijk of dit nog tot een vordering op de deelnemende gemeenten kan leiden. Het DB is van mening dat dit nader onderzocht dient te worden. Indien de GGD-ZHW tot de slotsom komt dat er een navordering komt op de gemeenten dan betekent dit voor LV een navordering van circa € 175.000,-. Voor dit bedrag is geen dekking in de gemeentelijke begroting van 2012 en zal als tegenvaller verwerkt moeten worden bij de jaarrekening van 2012.

Verschillen

De door het DB aangekondigde onderzoeken om meer zicht te krijgen op de vraag welke van de volgende verschillen, die ten grondslag liggen aan het tekort op de OGZ-taken, structureel doorwerken naar de begroting 2012 van de GGD, moeten worden afgerond voor behandeling van de stukken in het AB van eind september 2012. Dit zijn:

- Subsidieresultaat van € 1,145 mln. en mogelijke vordering op deelnemende gemeenten
- Overschrijding van de ICT-kosten (€ 200.000)
- Extra kosten in verband met de formatie, onder meer de kosten van externe inhuur. (€ 750.000)

Standpunt college

Ons college heeft er moeite mee als het AB de jaarrekening 2011 vaststelt, zonder dat de oorzaken van de naar voren komende tekorten en overschrijdingen goed zijn uitgezocht en verklaard. Het college adviseert de raad dan ook in haar zienswijze aan het DB aan te geven dat de jaarrekening alleen volledig kan worden vastgesteld als er duidelijkheid is over de nog af te wikkelen onderdelen.

4. Concept-herstelprogramma GGD-ZHW

Het concept-herstelprogramma van de interim-directeur, dat ter informatie op de website van de GGD is geplaatst, wordt door het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur gezien als een richtinggevend document voor de oplossing van de problematiek waarin de GGD-ZHW terecht is gekomen. De koers op hoofdlijnen is bepaald en de uitwerking daarvan wordt in de komende AB vergadering besproken. Het AB heeft daarbij wel aangegeven dat hierbij een splitsing gemaakt moet worden ten aanzien van de toekomst van de JGZ en de GGD Haaglanden. Ten aanzien van de JGZ moeten de banden met de GGD worden verbroken met ingang van 2013. Meer informatie hierover is opgenomen in de raadsbrief waarin ons college uw raad informeert over ons standpunt ten aanzien van het bestuurlijk model samenwerkingsvorm GGD Haaglanden.

Ten aanzien van de toekomst van de OGZ taken is het AB van mening dat de gesprekken voor het vormen van de GGD-Haaglanden weer hervat moeten worden. De oplossingsrichting zoals in het herstelprogramma is verwoord moet verder onderbouwd worden. Het AB heeft aangegeven alleen een beslissing aan raden voor te kunnen leggen als het afwegingskader helder is. Dit herstelprogramma geeft dat nog onvoldoende weer.

Vooral het voorstel voor de wijze waarop afstand wordt gedaan van de gezonde onderdelen van de GGD-ZHW en een achterblijvende GR-ZHW met problemen vinden wij niet aanvaardbaar. De fusie van de GGD met Den Haag is geen vrijblijvende maar opgelegd door Wet Publieke Gezondheid. De frictiekosten die door deze gedwongen fusie ontstaan zullen door alle partijen naar evenredigheid gedragen moeten worden, dus ook door de gemeente Den Haag. De definitieve onderhandelingen zullen moeten uitwijzen welke taken en welk percentage overhead en het resterende deel aan frictiekosten deel uitmaken van de fusie met Den Haag. In de brief van ons college aan het Bestuur van de GGD ZHW inzake ons standpunt ten aanzien het bestuurlijk model voor de samenwerkingsvorm GGD Haaglanden zijn hierover opmerkingen gemaakt en voorwaarden gesteld.

5. Conclusie

De financiële problemen van de GGD zijn ontstaan gedurende het proces van verzelfstandiging van de JGZ. Uit het feitenrelaas blijkt dat de aandacht van het AB zich vooral focusde op de (verwachte) problemen, namelijk in relatie tot de JGZ. Pas in de periode tussen de presentatie van de 1^e en 2^e concept jaarcijfers bleken de overige tekorten. Het feitenrelaas toont aan dat de financiële huishouding van de GGD ZHW niet op orde is. De conclusies uit het feitenrelaas zijn ondubbelzinnig en worden door ons college overgenomen. Het college hecht aan waarheidsvinding maar vindt een goede doorstart waarbij samenwerking in de regio centraal staat van groot belang. Een kleine GGD is zeer kwetsbaar, ook vanuit controlperspectief. Essentiële functies zoals de controller dienen op adequaat niveau te worden ingericht.

Naar aanleiding van de ontwerpjaarrekening heeft het AB het DB opdracht gegeven om na de zomer met aanvullende financiële gegevens te komen in relatie tot de eventuele vordering op de gemeenten om het boekjaar 2011 definitief af te kunnen sluiten. Daarnaast zal het financieel perspectief voor de GGD zelf in de vorm van de begroting 2012 en 2013 met de meerjarenraming nog worden aangeboden aan het AB. De begrotingen zullen aan u worden aangeboden voor zienswijze zoals de GR voorschrijft.

Tot slot, het herstelprogramma GGD ZHW moet gezien worden als een richtinggevend document voor de oplossing van de problematiek waarin de GGD ZHW terecht is gekomen. De oplossingsrichting moet op een aantal punten nog nader uitgewerkt en onderbouwd worden. De uitwerking en onderbouwing zal in de AB-vergadering van eind september aan de orde komen.

6. Advies

Het college vraagt de raad:

1. Kennis te nemen van het feitenonderzoek, de ontwerpjaarrekening 2011 en het conceptherstelprogramma van de GGD-ZHW
2. In te stemmen met de concept-zienswijze, deze vast te stellen en te zenden aan de voorzitter van het Bestuur van de GGD-ZHW.

Het college van Leidschendam-Voorburg,

mr. Ing. J. Eshuis
secretaris

drs. J.W. van der Sluijs
burgemeester